

ВПЛИВ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ НА АУДИТОРСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ ТА МОЖЛИВІ НАСЛІДКИ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ ВІД ВТРУЧАННЯ РФ В ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР

Анна Сергіївна ВОЛОХ,

Бакалавр Статистики,
помічник аудитора Групи Компаній “Де
Візу”
<https://orcid.org/0009-0004-1728-3438>

Impact of disinformation on auditing activity and the possible consequences for companies from the interference of the russian in the information space

The main areas of influence of disinformation from the aggressor country on public life are considered. The main focus is on the impact of disinformation attacks on the audit and reputational consequences for enterprises.

В останні роки цифровізація цього світу досягла небачених раніше масштабів. Засоби зв'язку стали ключовими предметами нашого життя. Люди вже не можуть уявити свого дня без мобільних пристроїв, лептопів, новин та соцмереж. Така залежність стає вже реальною проблемою. В світовій практиці ці речі вже виділяють, як психічні захворювання.

Номофобія - нав'язливий страх залишитися без свого мобільного телефону. Американськими вченими було доведено, що близько 66% людей схильні до цього страху [1].

Залежність від соціальних мереж є захворюванням, спричиненим надмірним використанням соціальних мереж. Фахівці в усьому світі і, зокрема, професор Димитрій Крістакіс, редактор журналу “JAMA Pediatrics”, вважають, що “хоча це захворювання ще не було класифіковане як психопатологічне, воно поширюється в суспільній свідомості як потенційно проблематичний стан, знаходячи відображення в численних паралельних, визнаних розладах” і може стати “епідемією 21-го століття” [2].

З початку пандемії дуже багато людей працюють дистанційно та все менше часу проводять в реальному житті. Це стає додатковим навантаженням на психіку та соціалізацію. Як наслідок – все більше людей переходять лише на онлайн спілкування та фактично живуть соц.мережами. Все це становить додаткову небезпеку не лише для психіки людини, для сприйняття нею оточуючого світу, а і для персональних даних, особистого життя та інколи і фізичної безпеки.

З початком повномасштабного вторгнення додалися нові небезпеки від такого способу комунікації – атаки російської федерації на нашу країну абсолютно на всіх фронтах та на всі аспекти нашого життя. Безпрецедентна війна, яка поєднує фізичні атаки, кібератаки,

інформаційні атаки, шпигунів та надпотужні ресурси, стала першою в історії “війною на всіх фронтах та у всіх вимірах”. Це не може не впливати на життя людей, прийняття ними оточуючого світу та економіку країни.

Одним із ключових та дуже небезпечних напрямків боротьби, особисто я як помічник аудитора, доброволець інформаційного спротиву та кіберполіцейського проєкту Мрія, бачу інформаційний напрямок. Війною саме в цьому напрямку росія може впливати на думки, настрої, психіку та світосприйняття нашого народу. Кожного дня очищаючи інформаційний простір від всепроникаючого впливу російської пропаганди можу сказати одне – дезінформація та різні види наративів, які продукують російські служби безпеки, публічні діячі та медіа, є дуже небезпечною та отруюючою абсолютно для всіх людей та професій.

Розглянемо, для початку, саме поняття дезінформації. Дезінформування або дезінформація (фр. *des* — заперечення, фр. *information* — інформація) — спосіб психологічного впливу, який полягає в намірі надання об’єктові такої інформації, яка вводить його в оману стосовно справжнього стану справ, та створює викривлену реальність. Поширення перекручених, не повних або свідомо неправдивих відомостей для досягнення пропагандистської, військової (введення противника в оману), комерційної або іншої мети [3]. Вона є дуже небезпечною своєю різноманітністю та різнонаправленістю. Останнім часом, з початком повномасштабної війни, її стало продукуватися в рази більше та вона стала в рази небезпечнішою через її орієнтованість як на міжнародну арену, так і на внутрішню ситуацію в Україні.

Кембриджський словник називає дезінформацію “неправдивою інформацією, яка поширюється з метою введення в оману людей”. Спеціальний доповідач із заохочення і захисту права на свободу думок і їхнє вільне вираження (ООН) у доповіді від 13 квітня 2021 року узагальнив поняття дезінформації як “брехливої інформації, навмисне поширюваної з метою заподіяння серйозної соціальної шкоди”. У Кодексі практики ЄС щодо протидії дезінформації вказано, що дезінформація має на меті економічні вигоди для поширювача [4]. Звісно, в наш час майже весь світ живе за гаслом “*Just business, nothing personal*”, але найбільші дезінформаційні атаки в усіх сферах нашого життя йдуть саме з боку російського агресора.

Можна довго та багато говорити про впливи дезінформації на переконання людей, я зупинюся на її впливі на аудиторську діяльність та, як наслідок, на діяльність підприємств.

Для початку розглянемо основні моменти та обов’язки аудиту. Аудит або авдит (лат. *audit* — слухати) — перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб’єкта господарювання задля висловлення незалежної думки аудитора про її вірогідність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб’єктів господарювання) згідно із вимогами користувачів [5].

Таким чином аудит є одним із ключових моментів формування суспільної думки про підприємство. Виділяють обов'язковий та ініціативний аудит. Закон визначає перелік підприємств, для яких аудит є обов'язковим:

- 1) Підприємства, що представляють суспільний інтерес;
- 2) Публічні акціонерні товариства;
- 3) Компанії, що займаються видобутком корисних копалин загальнонаціонального значення;
- 4) Середні підприємства.

Як бачимо, всі ці категорії можуть цікавити громадян і відповідно мають дуже уважно ставитися до своєї репутації та до результатів аудиторської перевірки, так як вони можуть напряму впливати на їхні фінансові результати та діяльність в цілому.

Яким чином дезінформація може впливати на аудит? Є декілька періодів співпраці аудитора з клієнтом, на які можуть впливати дезінформація та суспільна думка. Одним із ключових етапів аудиту є етап прийняття завдання та погодження умов. На цьому етапі аудитор збирає інформацію про клієнта та перевіряє його надійність. Від цього етапу залежить, чи буде аудитор взагалі проводити аудит. Негативні згадки в новинах та різні інформаційні вкиди про підприємство можуть підштовхнути до відмови від проведення аудиторської перевірки, що в свою чергу негативно вплине на думку суспільства та інвесторів. І це перший етап, на який впливає дезінформація – неправдиві новини можуть бути опубліковані на замовлення як конкурентів, так і іноземних агентів, зацікавлених у припиненні діяльності підприємства та погіршенні економіки.

Другий негативний вплив може бути здійснений на моменті фальсифікації аудиторських звітів – коли в мережі та в новинах проходить інформація про те, що якась аудиторська фірма надала негативну думку про підприємство чи відмовила у проведенні аудиту. Така інформація вимагає додаткових витрат та часу на її перевірку та спростування, а далеко не всі медіа це роблять. Це теж може дуже негативно вплинути на діяльність підприємства.

Третій момент впливу не є лише дезінформацією, але містить дезінформацію як складову процесу – втручання в роботу та програмне забезпечення підприємства з метою підміни фінансових чи інших даних. Такий вплив виявити досить складно та усунення наслідків може потребувати залучення спеціалістів. В разі невиявлення наявності стороннього впливу це може вплинути на висновок аудитора та на подальшу діяльність підприємства.

Таким чином бачимо, що майже на всьому процесі проведення аудиту є дуже велика небезпека впливу дезінформації та іншого несанкціонованого втручання на суспільну думку про підприємство. Цим не може не скористатися російська федерація в своїх цілях. Кожного дня вони створюють та поширюють тисячі фейків про наших публічних осіб, представників влади, провідні підприємства та все, що хоч якось

пов'язане з ними. Таким чином вони впливають на суспільну думку наших громадян, міжнародну спільноту та інвесторів. Це має дуже погані наслідки для економіки, психіки та суспільну думку, так як змушена визнати, що не вся російська пропаганда є явно вираженою маячнею. Є багато різних новин та повідомлень, які можуть виглядати досить правдиво та поширюються засобами масової інформації, які ласі до різного роду сенсацій, але тим не менше працюють на користь росії та готують свідомість людей до потрібних їм думок та настроїв.

Як ми бачимо із останнього розвитку подій, дезінформації з часом стане тільки більше. Вона вже може продукуватися не лише людьми, а і штучним інтелектом, що пришвидшить її поширення.

Тож зараз особливо важливо на всіх рівнях аналізувати та перевіряти всю доступну інформацію. З розгляду історичного досвіду боротьби України за незалежність та свободу, стратегію боротьби можна розглядати лише одну – повну перемогу над росією та повного блокування всього, що вона продукує. Важливо проводити регулярне навчання медіаграмотності для всіх громадян, а також запровадити професійні курси та тренінги з медіаграмотності, кібербезпеки та неупередженості для всіх аудиторів. Лише навченим та об'єднаним суспільством ми зможемо протистояти росії.

В сучасному суспільстві дуже легко віддалено керувати суспільною думкою про абсолютно всі процеси та події в світі. Дезінформація приймає абсолютно будь-який вигляд та працює в будь-якому напрямку. Дуже важливо вміти її розпізнавати та не реагувати. Дезінформація може бути сильною перешкодою та нанести велику шкоду в аудиті підприємства, навіть довести до негативної аудиторської думки чи відмови від аудиту. Тому важливо завжди перевіряти всю інформацію, яку ми читаємо та бачимо, щоб не стати несвідомими співниками агресора, поширюючи та вірячи у вигідні їм речі. До дезінформації вразливі всі ми та жертвами обману може стати кожен, незалежно від освіти, професії та місця проживання. До розширення обсягів та напрямків дезінформації потрібно бути готовими та готувати до цього інших. Сильне суспільство – навчене та об'єднане.

Список використаних джерел:

1. https://teren.in.ua/news/strah-zalishitisya-bez-g-adzheta-nova-hvoroba-nashogo-stolittya---nomofobiya_392861.html
2. <https://www.cbsnews.com/news/groundbreaking-study-examines-effects-of-screen-time-on-kids-60-minutes>
3. Сірко В.С. Дезінформація під час російсько-української війни/
http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2022/4/part_3/39.pdf
4. <https://cedem.org.ua/analytics/epidemiya-dezinformatsiyi>
5. <https://www.spfu.gov.ua/ua/documents/1332.html>